

بررسی رابطه بین عضویت در شبکه‌های اجتماعی مجازی و رضایت زناشویی در بین دانشجویان متأهل دانشگاه آزاد اسلامی واحد بافق

طیبه غلامزاده بافقی*

طیبه جمالی بافقی**

چکیده

در پژوهش حاضر به بررسی رابطه بین عضویت در شبکه‌های اجتماعی و رضایت زناشویی پرداخته شده است. هدف پژوهش، تبیین رابطه بین عضویت در شبکه‌های اجتماعی و رضایت زناشویی در بین دانشجویان متأهل می‌باشد. روش پژوهش توصیفی از نوع همبستگی است. جامعه آماری شامل دانشجویان متأهل دانشگاه آزاد اسلامی واحد بافق (۲۰۰ نفر) می‌باشد که با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی ساده، ۱۰۰ نفر (۵۳ نفر غیر عضو، ۴۷ نفر عضو، ۶۲ نفر زن و ۳۸ نفر مرد) از زوجین ۲۵ تا ۴۰ ساله در این پژوهش شرکت نموده‌اند. در این پژوهش از پرسشنامه محقق ساخته‌ی شبکه‌های مجازی و رضایت زناشویی انریچ (انریچ ۱۹۸۶) استفاده شده است. جهت آزمون فرضیات تحقیق از روش همبستگی و آزمون t؛ و جهت تعیین کفایت متغیر عضویت در شبکه‌های اجتماعی جهت پیش‌بینی رضایت شغلی از شاخص ضریب تعیین استفاده شده است؛ نتایج پژوهش حاضر نشان می‌دهد که میزان رضایت زناشویی افراد عضو در شبکه‌های اجتماعی از افراد غیرعضو در این شبکه‌ها کمتر و عضویت در شبکه‌های اجتماعی باعث کاهش رضایت زناشویی در درازمدت می‌گردد. بنابراین فرضیات تحقیق مورد تأیید قرار می‌گیرد.

واژه‌های کلیدی: رضایت از زندگی، رضایت زناشویی، شبکه‌های اجتماعی مجازی

---

* مربی، گروه علوم تربیتی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران (نویسنده مسئول) t.gholamzade@yahoo.com

** مربی، گروه روان‌شناسی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران Tayebeh_jamali@yahoo.com

مقدمه

اینترنت با چندین روش مختلف مثل ایمیل، پیام رسان فوری، گفت و گوی بر خط، اعلانات الکترونیکی و وبلاگ، جایگاه خود را به عنوان روشی برای ارتباط محکم کرده است. این کارکرد تعاملی میان فردی به افراد این امکان را می‌دهد که آنلاین شده و با سرعت بالا و قیمت نسبتاً کم با دیگران ارتباط داشته باشند. به این دلیل، اکنون اینترنت در حال تبدیل شدن به بخشی از زندگی روزمره نه تنها در جوامع پیشرفته بلکه در فعالیت‌های هسته دار و در غالب گروه‌های اجتماعی مجازی^۱ در اکثر دنیاست (کاستل^۲، ۲۰۰۰).

برخی محققان اظهار می‌کنند که استفاده از اینترنت روابط میان افراد را با تکنولوژی‌های پیشرفته بهبود می‌بخشد و شبکه‌های ارتباط اجتماعی را قوی‌تر می‌کند. جامعه می‌تواند از اطلاعات توزیع شده به صورت آنلاین بهره‌بردارد و اینکه این اطلاعات، جامعه را بیشتر موثر و متصل می‌کند. اینترنت به مردم امکان می‌دهد که با گسترش مرزهای شبکه‌های ارتباط اجتماعی از زندگی واقعی به فضاهای مجازی، با توده‌ای از مخاطبان رو به رو شوند؛ بنابراین تعاملات جهانی میان مردم را که علایق مشترک دارند، پرورش می‌دهد. ولمن (۲۰۰۱)^۳ و همکارانش ادعا می‌کنند که اینترنت نقش مثبت در زندگی مردم داشته است. روابط میان اعضای شبکه ارتباطی را قوی می‌کند به این وسیله که هرچه بیشتر از نیازهای یکدیگر با خبر می‌شوند، ایمیل‌ها، عکس‌ها و اطلاعات بیشتری رد و بدل می‌کنند. با این حال با پیدا شدن این رسانه جدید، مفهوم جوامع سنتی توسط جوامع آنلاین به چالش کشیده شده است. جوامع دیگر نه تنها در دنیای جسمانی، بلکه در دنیای مجازی وجود دارند که از طریق اینترنت هدایت می‌شوند. (اخوان ملایری و همکاران، ۱۳۹۳).

اصطلاح شبکه‌های اجتماعی را برای نخستین بار "جی‌ای بارنز"^۴ در سال ۱۹۵۴ طرح کرد و از آن پس به سرعت به شیوه‌ای کلیدی در تحقیقات و مطالعات بدل گشت. در تئوری شبکه اجتماعی سنتی، یک شبکه اجتماعی به این صورت تعریف می‌شود که یک

-
1. Online social networks
  2. Castells
  3. Wellman
  4. J.A. Barnes

مجموعه‌ای از نهادهای اجتماعی که شامل مردم و سازمان‌ها که بوسیله مجموعه‌ای از روابط معنی دار اجتماعی به هم متصل‌اند و با هم در به اشتراک گذاشتن ارزش‌ها تعامل دارند. شکل سنتی آن بر انواع روابط همچون دوستی‌ها و روابط چهره به چهره متمرکز است اما خدمات شبکه اجتماعی امروزه بیشتر بر جامعه مجازی آنلاین و ارتباطات کامپیوتر واسط، متمرکز است. شبکه‌های اجتماعی پایگاه یا مجموعه پایگاه‌هایی هستند که امکانی فراهم می‌آورد تا کاربران بتوانند علاقه مندی‌ها، افکار و فعالیت‌های خودشان را با دیگران به اشتراک بگذارند و دیگران هم این افکار و فعالیت‌ها را با آنان سهیم شوند. این شبکه‌ها محل گردهمایی صدها میلیون کاربر اینترنت است که بدون توجه به مرز، زبان، جنس و فرهنگ به تعامل و تبادل اطلاعات می‌پردازند. در واقع این شبکه‌ها برای افزایش و تقویت تعاملات اجتماعی در فضای مجازی طراحی شده‌اند. به طور کلی از طریق اطلاعاتی که بر روی پروفایل افراد قرار می‌گیرد مانند عکس کاربر، اطلاعات شخصی و علایق برقراری ارتباط تسهیل می‌گردد (معمار و همکاران، ۱۳۹۱).

روابط اجتماعی هسته اصلی جامعه محسوب می‌شود و موجب می‌گردد کنشگران با گسترش پیوندهای خود، کنش‌های خود را در ساختار جامعه تسهیل نمایند و از این طریق به اهداف خود دست یابند. همه افراد در جامعه به نوعی در تلاش برای برقراری ارتباط با دیگران می‌باشند تا مبادلات خود را در زمینه‌های مختلف سرعت دهند. علاوه بر جامعه در سطح کلان، اجتماع کوچک‌تری با عنوان «اجتماع شبکه‌ای»^۱ مطرح می‌شود که شبکه روابط غیررسمی فرد است. افراد جامعه در برقراری ارتباط و کمیت و کیفیت آن یکسان نبوده و تفاوت‌هایی از جنبه‌های مختلف بین آنان وجود دارد، نظیر تفاوت‌های جنسیتی که ناشی از عوامل اجتماعی، فرهنگی و ساختاری می‌باشد که در طی جریان جامعه پذیری و در طول دوره زندگی همواره منجر به جدا شدن جهان اجتماعی مردان و زنان شده است (باستانی و صالحی هیکویی، ۱۳۸۵). در این راستا خرسندی یا رضایت از زندگی، یک عامل انتقادی در سطح فردی و جامعه شناختی است که کیفیت شبکه ارتباطی را مشخص می‌کند (سالیوان و ترانسوا، ۱۹۹۹) خرسندی از زندگی برای فعالیت‌های اجتماعی ایجاد انگیزه می‌کند مثل مزایایی که از فعالیت‌های میان افراد شکل

-
1. Network community
  2. Life Satisfaction
  3. Sullivan & Transue

می‌گیرد (هلی ول^۱، ۲۰۰۱). مرادی و همکارانش در پژوهشی با عنوان انگیزه‌های استفاده از شبکه‌های مجازی اجتماعی، بیان نموده‌اند که استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی مثل فیس بوک، توئیتر و ... با از میان برداشتن پرده‌ها و موانع و حجاب‌ها و وصل کردن همه اعضای آن بدون هیچ محدودیتی به همدیگر باعث رنگ باختن برخی ارزش‌ها (مثل حفظ حریم‌های خصوصی، حفظ تصاویر شخصی، حفظ حجاب برای بانوان، گفتگوهای بی پرده و...) شده است در این میان ادعاهای چندی نیز مبنی بر مزایای این رسانه‌ها و شبکه‌ها ذکر شده است. (مرادی و همکاران، ۱۳۹۳).

رضایت از زندگی، بیان‌کننده نگرش مثبت فرد نسبت به جهانی است که در آن زندگی می‌کند. رضایت از زندگی دارای ابعاد مختلفی است که یکی از این ابعاد، زندگی خانوادگی است. از نظر "اولسون" سه زمینه کلی رضایت مندی با هم تداخل داشته و وابسته به یکدیگر می‌باشند که عبارتند از (۱) رضایت فرد از زندگی زناشویی (۲) رضایت از زندگی خانوادگی (۳) رضایت از زندگی به طور کلی (سفیری و قرآنی ۱۳۹۱). این مفهوم نیز به نوبه خود چند بعدی بوده و به عنوان ارزیابی ذهنی از تجارب زندگی خانوادگی تعریف می‌شود. عبارت دیگر، هر فردی به عنوان عضوی از یک خانواده، خانواده‌اش را در یک طیف مثبت و منفی ارزیابی می‌کند که ارزیابی مثبت از آن، رضایت از زندگی خانوادگی نام می‌گیرد. در هر جامعه‌ای زنان، مردان و فرزندان اضلاع مثلث زندگی خانوادگی را تشکیل می‌دهند و به همین نسبت نیز رضایت یا نارضایتی هر یک از آنان از زندگی می‌تواند به دو ضلع دیگر و به تبع آن بر کل زندگی سرایت کند، اما در این میان زنان به دلیل نقش‌های چندگانه‌ای که در زندگی ایفا می‌کنند، به عنوان پل ارتباطی میان اعضای خانواده به حساب آمده و در نتیجه رضایت یا عدم رضایت آنان از زندگی خانوادگی می‌تواند به نوبه خود، تأثیرات سودمند یا زیانباری هم برای زندگی فردی و خانوادگی و هم برای اجتماع به همراه داشته باشد. به عنوان نمونه برخی از تحقیقاتی که در این زمینه انجام گرفته حاکی از آن است که عدم رضایت زنان از زندگی زناشویی ممکن است طلاق فیزیکی یا عاطفی را در فضای خانوادگی در پی داشته باشد (هادیان، ۱۳۸۶) رضایت زناشویی می‌تواند از عوامل مختلف اثر پذیرد. برخی از مهم‌ترین آن‌ها خصوصیات شخصیت، سبک‌های ارتباطی، تجربی، بازخوردی و

انگیزشی فرد هستند که طی زمان ثابت فرض شده‌اند (پورمیدانی و همکاران، ۱۳۹۳). سازمان جهانی بهداشت خانواده را به عنوان عامل اجتماعی اولیه در افزایش سلامت و بهزیستی معرفی کرده است و یکی از عواملی که سبب فروپاشی یا تضعیف کانون خانواده می‌شود روابط زناشویی ناسالم می‌باشد. رضایت از زندگی زناشویی نه تنها موجب می‌شود افراد شادتر، با نشاط‌تر و سالم‌تر زندگی کنند بلکه سهم عمده‌ای در سلامت والدین، تربیت نسل بعدی و دوام زندگی دارد. از رضایت زناشویی تعاریف مختلفی وجود دارد از جمله آلیس، رضایت زناشویی را ناشی از احساسات مرتبط با خوشنودی، رضایت و لذت تجربه شده زن یا شوهر دانسته و معتقد است نادیده گرفتن علائق و طرز تفکر طرف مقابل موجب دل‌سردی و ناکامی در رابطه زناشویی می‌شود. یا وینچ آن را تطابق وضعیت موجود و مطلوب روابط زناشویی دانسته و بیان می‌کند رضایت زناشویی هنگامی وجود دارد که وضعیت موجود فرد در روابط زناشویی با آنچه که وی انتظار دارد منطبق باشد و نارضایتی زناشویی از عدم تطابق در وضعیت موجود و مطلوب روابط زناشویی پدید می‌آید (جنابادی و ناستی زایی، ۱۳۸۹). رضایت از زندگی زناشویی به منزله رضایت وی از خانواده محسوب می‌شود و رضایت از خانواده به مفهوم رضایت از زندگی بوده و در نتیجه موجب تسهیل در امر رشد و تعالی و پیشرفت‌های مادی و معنوی جامعه خواهد بود (سپهریان آذر و همکاران، ۱۳۹۵).

رضایت یا عدم رضایت از زندگی خانوادگی زنان نیز به طور مستقیم و یا غیرمستقیم در ارتباط با دیگران و شبکه‌های اجتماعی که با آن‌ها در ارتباط هستند معنا و مفهوم پیدا می‌کند. (همان منبع، ۱۳۹۱) هم چنین می‌توان عضویت در شبکه‌های اجتماعی را به عنوان یکی از عوامل زمینه ساز افزایش نرخ طلاق‌ها در سطح کشور در نظر گرفت. از سوی دیگر انسان موجودی اجتماعی است که بقای وی در گرو زندگی با دیگر انسان‌هاست. از این منظر افراد در درون شبکه‌هایی از روابط اجتماعی زندگی می‌کنند؛ این شبکه‌ها نیز دارای ویژگی‌ها و کارکردهای مختلفی از جمله کارکرد حمایتی می‌باشند (وسرمن و فاوست^۱، ۱۹۹۴). وان لیون^۲ و همکاران (۲۰۱۰) در مطالعه‌ای به بررسی رابطه مستقیم و غیرمستقیم حمایت اجتماعی و رضایت از زندگی پرداخته‌اند. یافته‌ها

---

1. Wasserman & Faust
2. Van Leeuwen

نشان می‌دهند که حمایت اجتماعی روزمره و حمایت در شرایط سخت و بحرانی به طور مستقیم با رضایت از زندگی ارتباط دارد (همان منبع، ۱۳۹۱) از طرفی به نظر می‌رسد که استفاده از اینترنت زمینه بروز انزوای را در زنان فراهم آورده است که به روابط و تعاملات روزمره آنان آسیب می‌زند. برخی معتقدند که وابستگی به شبکه‌های اجتماعی، ازدواج اینترنتی، طلاق، از هم پاشیدگی خانواده، بلوغ زودرس، و اختلالات جسمانی را در کشورهای مختلف جهان از جمله آمریکا و انگلیس به شکل قابل ملاحظه‌ای افزایش داده است. در صورتی که این ابزارها با بصیرت مورد استفاده قرار بگیرند، می‌توانند در حکم ابزاری مؤثر در جهت استحکام ازدواج، گسترش شبکه‌ای ارتباط دوستانه و پرورش احساس سودمند و سالم ارتباط اجتماعی برای زوجین عمل کنند (نیرومند و ذهابی، ۱۳۹۳) سفیری و قرآنی (۱۳۹۱) در پژوهشی با عنوان حمایت شبکه‌های اجتماعی و رضایت از زندگی خانوادگی زنان متأهل شهر اردبیل به این نتایج دست یافتند که میزان رضایت از زندگی خانوادگی زنان و نیز میزان حمایت دریافتی از شبکه‌های غیررسمی در حد متوسط رو به بالاست. در بین شبکه‌های غیررسمی، خانواده، بیشترین میزان حمایت و شبکه‌های همسایگی، کمترین میزان حمایت را داشته‌اند. علی‌رغم شیوع همه‌گیر استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی، تحقیقات محدودی در مورد تأثیرات همه‌جانبه آن بر مؤلفه‌های مربوط به خانه و خانواده صورت گرفته است که نیاز به پژوهش در این مورد بسیار احساس می‌شود تا بتوان با استناد به نتایج این پژوهش‌ها و آگاهی از مزایا و معایب عضویت در شبکه‌های مجازی، اعضای خانواده مخصوصاً زنان که رکن اصلی خانواده هستند را در جهت حفظ بنیان خانواده هدایت و راهنمایی نموده و از حمایت و امنیت لازم برخوردار گردند. بر اساس مباحث مطرح شده در مورد تأثیر شبکه‌های اجتماعی بر زندگی، مطالعه حاضر در تلاش برای پاسخگویی به این سؤالات می‌باشد: عضویت در شبکه‌های اجتماعی چه اثری بر رضایت زناشویی دارد؟ آیا میزان رضایت زناشویی راکاهش می‌دهد یا افزایش می‌دهد؟ چه تفاوتی بین میزان رضایت زناشویی در بین افراد عضو در شبکه‌های اجتماعی و افراد غیرعضو وجود دارد؟

فرضیه‌های پژوهش از قرار زیر است:

- بین عضویت در شبکه‌های اجتماعی و رضایت زناشویی رابطه معنی‌داری وجود دارد.

- بین رضایت زناشویی افراد عضو و غیر عضو در شبکه‌های اجتماعی تفاوت معنی داری وجود دارد.

روش

روش پژوهش تحقیق حاضر، توصیفی از نوع همبستگی است. که به تبیین روابط بین متغیرها پرداخته است. جهت جمع آوری اطلاعات از روش اسنادی یا کتابخانه‌ای و روش پیمایش استفاده شده؛ روش پیمایش عام‌ترین روش تحقیق در علوم انسانی است که برای گردآوری داده‌ها از گروه‌های معینی از افراد خواسته می‌شود به تعدادی پرسش مشخص پاسخ دهند. جامعه آماری تحقیق شامل کلیه دانشجویان متأهل دانشگاه آزاد بافق می‌باشند که رده‌ی سنی بین ۲۵-۴۰ ساله را (۲۰۰ نفر) دربرمی‌گیرند. براساس روش نمونه‌گیری تصادفی ساده در مجموع ۱۰۰ نفر (۵۳ نفر غیر عضو، ۴۷ نفر عضو. ۶۲ نفر زن و ۳۸ نفر مرد) به صورت تصادفی انتخاب و در این پژوهش شرکت نموده‌اند. ابزارهای پژوهش شامل:

آزمون رضایت مندی زناشویی Enrich. این آزمون به عنوان یک ابزار تحقیق معتبر در تحقیقات متعددی برای رضایت زناشویی مورد استفاده قرار گرفته است. این پرسشنامه دارای مقیاسهای متعددی است. نمره‌های کمتر از ۳۰ نشانگر نارضایتی شدید از روابط زناشویی، بین ۴۰-۳۰ بیانگر عدم رضایت، بین ۶۰-۴۰ بیانگر رضایت نسبی و متوسط، بین ۷۰-۶۰ بیانگر رضایت زیاد و بالاتر از ۷۰ بیانگر رضایت خیلی زیاد است. لسون و فورنیر و دراکمن (۱۹۸۹) ضریب اعتبار این پرسشنامه را ۹۲٪ گزارش کرده‌اند. با توجه به تعداد زیاد سؤالات فرم بلند این آزمون (۱۱۵ سؤال) که موجب خستگی آزمودنی‌ها. عدم تمایل به پاسخگویی می‌شد تصمیم گرفته شد از فرم کوتاه (۴۷ سؤال) استفاده شود.

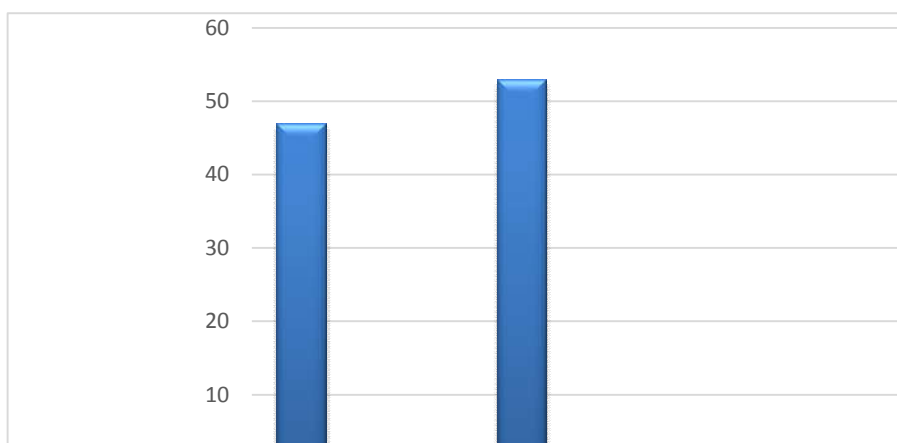
پرسشنامه شبکه‌های اجتماعی مجازی. این پرسشنامه حاوی ۱۴ سؤال چهار گزینه‌ای است که براساس مقیاس لیکرت (خیلی زیاد، زیاد، متوسط، کم، خیلی کم) تنظیم گردیده و میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی و دلایل استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی را می‌سنجد. پرسشنامه مذکور بعد از نظرسنجی از افراد متخصص و اساتید مربوطه مورد اجرای آزمایشی قرار گرفته و آلفای آن معادل ۷۰٪ بدست آمده است.

یافته‌ها

تحلیل ویژگی‌های جمعیت شناختی پاسخ دهندگان

جدول ۱. توزیع افراد بر حسب عضویت در شبکه‌های اجتماعی و دنیای مجازی

عضویت	فراوانی	درصد
بلی	۴۷	۴۷/۰
خیر	۵۳	۵۳/۰
جمع	۱۰۰	۱۰۰/۰

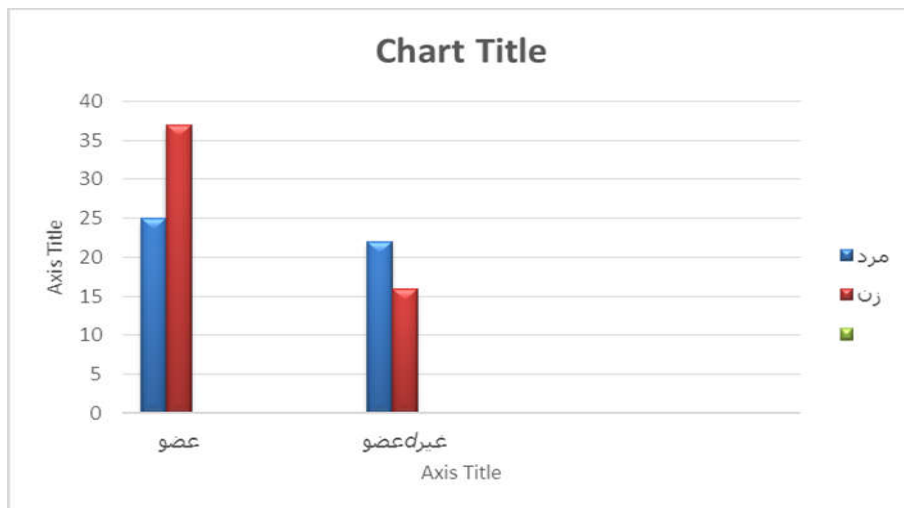

نمودار ۱. چگونگی توزیع افراد بر حسب عضویت در شبکه‌های اجتماعی و دنیای مجازی

جدول ۲. توزیع افراد بر جنسیت به تفکیک دو گروه غیر عضو شبکه‌های اجتماعی و دنیای مجازی

جنسیت	عضویت		
	بلی	خیر	جمع
زن	۲۵	۳۷	۶۲
	۵۳/۲	۶۹/۸	۶۲/۰
مرد	۲۲	۱۶	۳۸
	۴۶/۸	۳۰/۲	۳۸/۰
جمع	۴۷	۵۳	۱۰۰
	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰

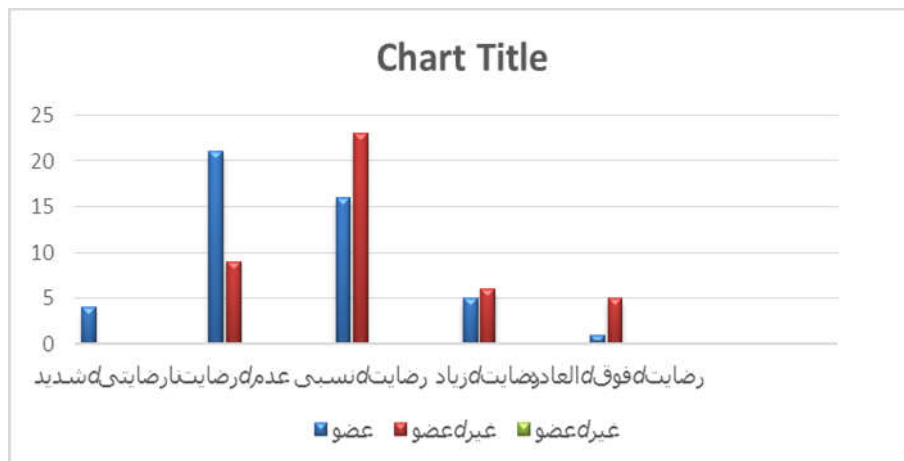

نمودار ۲. چگونگی توزیع افراد بر حسب جنسیت در دو گروه غیر عضو و عضو شبکه‌های اجتماعی

جدول ۳. توزیع افراد بر حسب رضایت از روابط زناشویی به تفکیک دو گروه غیر عضو و عضو شبکه‌های اجتماعی

		عضویت		میزان رضایت
جمع	خیر	بلی		
۴	۰	۴	فراوانی	نارضایتی شدید (کمتر از ۳۰)
۴/۰	۰/۰	۸/۵	درصد	
۳۰	۹	۲۱	فراوانی	عدم رضایت (بین ۳۰ تا ۴۰)
۳۰/۰	۱۶/۹	۴۴/۷	درصد	
۳۹	۲۳	۱۶	فراوانی	رضایت نسبی (بین ۴۰ تا ۶۰)
۳۹/۰	۴۳/۴	۳۴/۰	درصد	
۲۱	۱۶	۵	فراوانی	رضایت زیاد (بین ۶۰ تا ۷۰)
۲۱/۰	۳۰/۲	۱۰/۶	درصد	
۶	۵	۱	فراوانی	رضایت خیلی زیاد (بالاتر از ۷۰)
۶/۰	۹/۵	۲/۲	درصد	
۱۰۰	۵۳	۴۷	فراوانی	جمع
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	درصد	

جدول ۳ نشان می‌دهد که نارضایتی شدید و یا عدم رضایت از روابط زناشویی در بین افراد عضو بیشتر از افراد غیر عضو می‌باشد.

نمودار ۳. توزیع افراد بر حسب رضایت از روابط زناشویی به تفکیک دو گروه غیر عضو و عضو شبکه‌های اجتماعی

قبل از انجام تحلیل داده‌های مورد نظر، ابتدا باید به بررسی نرمال بودن توزیع متغیرهای مورد مطالعه (استفاده از شبکه‌های اجتماعی و دنیای مجازی و رضایت زناشویی) پرداخت شود تا معلوم گردد که از چه روشی (پارامتر یا ناپارامتری) باید برای آزمون فرضیه‌های پژوهش استفاده کرد. برای بررسی نرمال بودن توزیع متغیرهای اصلی تحقیق از آزمون کلموگروف اسمیرنوف استفاده شده است. نتایج آزمون در جدول زیر آمده است.

جدول ۴. آزمون تعیین نرمال بودن متغیرهای اصلی تحقیق

متغیر	آماره کلموگروف اسمیرنوف	مقدار P*	توزیع نرمال
رضایت زناشویی	۰/۹۷۸	۰/۵۸۹	بلی
	۰/۸۹۳	۰/۳۲۱	بلی

قبل از اینکه نتایج جدول فوق را تفسیر کنیم، ذکر این نکته ضروری است که اگر مقدار p متغیرها بیشتر از سطح معنا داری $0/05$ باشد، نتیجه می‌گیریم که توزیع آن متغیر نرمال است. بنابر این با توجه به این نکته، نتایج خروجی جدول ۴ نشان می‌دهد که مقدار p ی مربوط به آزمون کلموگروف در نمرات متغیرهای اصلی تحقیق بیشتر از $0/05$ است، بنابر این نتیجه می‌گیریم که توزیع متغیرهای میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی و دنیای مجازی و رضایت زناشویی نرمال می‌باشد.

فرضیه اول: بین عضویت در شبکه‌های اجتماعی و رضایت زناشویی رابطه معنی داری وجود دارد.

جهت بررسی و ارائه مدل رگرسیونی متغیر وابسته (رضایت زناشویی (Y)) و متغیر مستقل (استفاده از شبکه‌های اجتماعی (X))، پس از بررسی شاخص‌های کفایت مدل که در جداول زیر آمده است، به ارائه مدل برازش یافته می‌پردازیم.

جدول ۵. شاخص کفایت مدل رابطه رضایت زناشویی و استفاده از شبکه‌های اجتماعی

ضریب همبستگی	ضریب تعیین	ضریب تعیین تعدیل شده	انحراف معیار خط دوربین - واتسون
۰/۴۹۸	۰/۳۴۳	۰/۳۳۸	۰/۵۷۷

در جدول ۵ مشاهده می‌شود که همبستگی بین متغیر وابسته (رضایت زناشویی) و متغیر مستقل (استفاده از شبکه‌های اجتماعی) برابر با $0/498$ می‌باشد. به عبارتی با توجه به منفی بودن ضریب همبستگی بدست آمده می‌توان نتیجه گرفت که افزایش استفاده از شبکه‌های اجتماعی باعث کاهش میزان رضایت زناشویی زوجین می‌شود. هم چنین ضریب تعیین $0/343$ بدست آمده است نشان می‌دهد استفاده از شبکه‌های اجتماعی بیش از ۳۴ درصد تغییرات رضایت زناشویی زوجین را تعیین می‌کند. با توجه به این که مقدار آماره دوربین - واتسون از مقدار استاندارد $1/5$ بزرگ‌تر است در نتیجه استقلال باقیمانده‌ها را نتیجه می‌گیریم. با توجه به شاخص‌هایی که عنوان شد، مدل از کفایت لازم برخوردار است.

جدول ۶. جدول آزمون تحلیل واریانس جهت معنی داری مدل رگرسیونی

مدل	مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مجموع مربعات	آماره f	مقدار p
رگرسیون	۱۳/۳۳۳	۱	۱۳/۳۳۳	۹۲/۱۸۴	۰/۰۰۰
باقیمانده	۱۴/۳۱۹	۹۸	۰/۱۴۵		
کل	۲۷/۶۵۱	۹۹			

با توجه به اینکه در جدول مقدار p کمتر از سطح معنا داری ۰/۰۵ شده است بنابراین این نشان از معنی دار بودن مدل رگرسیونی می‌باشد.

جدول ۷. خلاصه تحلیل رگرسیونی ساده در مورد استفاده از شبکه‌های اجتماعی

برای پیش بینی رضایت زناشویی

مدل	B	SE	t	مقدار p
مقدار ثابت	۰/۵۰۷	۰/۱۳۰	۳/۹۰۷	۰/۰۰۰
عضویت در شبکه‌های اجتماعی	-۰/۷۳۱	۰/۰۷۶	-۹/۶۰۱	۰/۰۰۰

متغیر وارد شده در معادله رگرسیونی هسته اصلی رگرسیون می‌باشد که در جدول ۷ آمده است.

معادله رگرسیونی را می‌توان با استفاده از ستون ضرایب رگرسیونی به شرح زیر محاسبه کرد: استفاده از شبکه‌های اجتماعی * $-۰/۷۳۱ - ۰/۵۰۷ =$ بر آورد شده است. یعنی با ارتقای یک واحد استفاده از شبکه‌های اجتماعی و دنیای مجازی، ۰/۷۳۱ واحد رضایت زناشویی کاهش پیدا خواهد کرد در نتیجه ارتباط منفی است. همچنین با توجه به آزمون t و مقدار p بدست آمده که کمتر از ۰/۰۵ است می‌توان نتیجه گرفت که میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی و دنیای مجازی بر رضایت زناشویی زوجین ۲۵ تا ۴۰ سال شهرستان بافق تأثیر معناداری دارد. به عبارتی استفاده از شبکه‌های اجتماعی در کاهش رضایت زناشویی زوجین نقش مؤثری دارد.

فرضیه دوم: بین رضایت زناشویی افراد عضو و غیر عضو در شبکه‌های اجتماعی تفاوت معنی داری وجود دارد

جدول ۸. شاخصه‌های توصیفی میزان رضایت زناشویی

به تفکیک افراد عضو و غیرعضو شبکه‌های اجتماعی

غیرعضو	عضو	متغیر
میانگین انحراف معیار	میانگین انحراف معیار	رضایت زناشویی
۵/۳۳ ۸۱/۹۴	۴/۳۹ ۵۴/۰۱	

نتایج جدول ۸ نشان می‌دهد که میانگین رضایت زناشویی در میان افراد غیرعضو به طور قابل توجهی بیشتر از افراد عضو شبکه‌های اجتماعی است.

جدول ۹. نتایج آزمون t مستقل جهت مقایسه میانگین نمرات رضایت زناشویی

بین افراد عضو و غیرعضو

متغیر	آماره t	درجه آزادی	مقدار p	اختلاف میانگین	فاصله اطمینان ۹۵٪
					پایین بالا
رضایت زناشویی	۱۲/۶۱۷	۹۸	۰/۰۰۰	۲۷/۹۳۰	۲۵/۲۹۶ ۳۰/۱۵۷

با توجه به نتایج جدول ۹ می‌توان نتیجه گرفت بین میانگین رضایت زناشویی دو گروه عضو و غیرعضو شبکه‌های اجتماعی تفاوت معنی داری وجود دارد ($P < ۰/۰۵$) بنابراین فرضیه دوم مبنی بر اینکه بین رضایت زناشویی افراد عضو و غیرعضو در شبکه‌های اجتماعی تفاوت معنی داری وجود دارد؛ مورد تأیید قرار می‌گیرد.

بحث و نتیجه گیری

با توجه به نتایج بدست آمده از پژوهش حاضر و با توجه به پیشینه نظری و پژوهشی تحقیق، می‌توان گفت عضویت در شبکه‌های اجتماعی مجازی و برخورداری از خدمات متعدد آموزشی، فرهنگی، تربیتی و نیازمندی‌های آن، امری اجتناب ناپذیر بوده و لازمه‌ی انطباق با تکنولوژی روز و مدیریت آن، نیاز به اطلاع رسانی و برنامه ریزی قوی و مداوم را ایجاب می‌کند؛ لذا با توجه به تأثیر عمیق و ریشه دار شبکه‌های اجتماعی مجازی در زندگی خانوادگی و روابط بین فردی و اجتماعی افراد، پیشنهاد می‌شود متغیر شبکه‌های اجتماعی از جوانب متعدد و تأثیرپذیر مانند سبک زندگی، شیوه‌های فرزندپروری، خیانت زوجین، از طرف ارگان‌ها و مؤسسات خانواده محور،

مورد تحقیق و بررسی گسترده قرار گیرد و نتایج آن به اطلاع عموم بالاخص زنان، رسانیده شود تا در ضمن آگاهی از تاثیرات سوء عضویت در این شبکه‌ها، بتوانند با مدیریت زمان و استفاده‌ی بهینه و به موقع از این کانال ارتباطی، در جهت استحکام و حفظ بنیان خانواده به نحو صحیح، گام برداشته و از خدمات مناسبی که از سوی برخی شبکه‌ها ارائه می‌گردد برخوردار گردند. همانگونه که نتایج این تحقیق نشان می‌دهد متاسفانه استفاده غیراصولی و غیرهدفمند از شبکه‌های اجتماعی، موجب بروز نارضایتی در بین زوجین و در مواردی فروپاشی بنیان مقدس خانواده می‌گردد. در پاسخ به سؤالات پژوهش، با توجه به نتایج تحقیق، قابل ذکر است که عضویت در شبکه‌های اجتماعی مجازی می‌تواند بر روی رضایت یا عدم رضایت زناشویی تأثیر قابل توجهی داشته باشد. همچنین افرادی که عضو این شبکه‌ها نیستند در مقایسه با افراد عضو (جدول ۹)، از نظر میزان رضایت زناشویی وضعیت مناسب‌تری دارند.

منابع

- اخوان ملایری، فائزه. نوغانی، محسن. مظلوم خراسانی، محمد (۱۳۹۳). شبکه‌های اجتماعی مجازی و شادکامی. فصلنامه رسانه و فرهنگ. پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، سال چهارم، شماره دوم.
- باستانی، سوسن. صالحی هیکویی، مریم. (۱۳۸۵) سرمایه اجتماعی شبکه و جنسیت: بررسی ویژگی‌های ساختی، تعاملی و کارکردی شبکه اجتماعی زنان و مردان در تهران. فصلنامه علوم اجتماعی، شماره ۳۰.
- پورمیدانی، سمیه. نوری، ابوالقاسم، شفتی، سیدعباس. (۱۳۹۳) رابطه سبک زندگی با رضایت زناشویی. فصلنامه خانواده‌پژوهی، سال دهم، شماره ۳۹.
- جنابآبادی، حسین. ناستی زایی، ناصر (۱۳۸۹). رضایت زناشویی والدین کودکان کم توتن ذهنی. فصلنامه طلوع بهداشت. سال نهم، شماره دوم و سوم. شماره مسلسل ۲۹
- سپهریان آذر، فیروزه. محمدی، نسیم. بدلیپور، زینب. نوروززاده، وحید (۱۳۹۵). رابطه امیدواری و شادکامی با رضایت زناشویی. فصلنامه مجله سلامت و مراقبت. سال هیجدهم، شماره اول.
- سفیری، خدیجه. قرآنی دامداجا، لیلا (۱۳۹۱) حمایت شبکه‌های اجتماعی و رضایت از زندگی خانوادگی زنان متأهل شهر اردبیل. فصلنامه انجمن ایرانی مطالعات فرهنگی و ارتباطات. سال هشتم. شماره ۲۶

- مرادی، شهاب. رجب پور، مجتبی. کیان ارثی، فرحناز. حاجلو، نادر. رادبخش، ناهید (۱۳۹۳). انگیزه‌های استفاده از شبکه‌های مجازی اجتماعی. فصلنامه فرهنگ در دانشگاه اسلامی ۱۰، سال چهارم، شماره اول.
- معمار، ثریا. عدلی پور، صمد. خاکسار، فائزه (۱۳۹۱). شبکه‌های اجتماعی مجازی و بحران هویت. فصلنامه مطالعات و تحقیقات اجتماعی در ایران. دوره اول. شماره ۴.
- نیرومند، لیلا. ذهابی، شایسته (۱۳۹۳). عوامل مؤثر بر حضور زنان تهرانی در شبکه‌های اجتماعی مجازی. فصلنامه مطالعات رسانه‌ای. سال نهم. شماره ۲۶.
- هادیان، زینب. (۱۳۸۶). بررسی رابطه بین انتظارات از همسر و رضایت از زندگی زناشویی میان زنان متأهل شهر تهران، پایان‌نامه کارشناسی ارشد. رشته مطالعات زنان، دانشگاه الزهرا.
- Castells, Manuel (2000). End of Millennium the information Age: Economy, Society and Culture Vol. III. Cambridge, MA; Oxford, UK: Blackwell
- Wasserman, Stanley. Faust, Katherine, 1994. Social network analysis: methods and applications. Cambridge university press.
- Helliwell, J. (2001). Social Capital, the economy and well-being: review of economic performance and social progress.
- Sullivan, J. L.; and J. E. Transue (1999). "The Psychological Underpinnings of Democracy: A Selective Review of Research on Political Tolerance, Interpersonal Trust, and Social Capital", Annual Review of Psychology, 50